СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 30. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 6-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 30. Jersey City, N. J., Thursday, February 6, 1936. THREE CENTS

КОНҐРЕС ЗНОСИТЬ ФАРМЕРСЬКУ КОНТРОЛЮ

ВАШИНҐТОН. — Згідно з бажанням президента Рузвелта, висловленим у листі до конґресу, палата послів ухвалила скасувати три закони про контролю продукції й торговлі бавовною, картофлею й тютюном.

Сенат певно зробить те саме.

Уряд не то що не добивається нового закона на місце скасованих, але робить заходи звернути назад дозволені конґресом кредити.

По обчисленню цих кредитів показується, що уряд іще не зужив коло міліярда долярів, відданих свого часу до повної розпорядимости президентові.

БОРА ПРОГОЛОШУЄ СВОЮ КАНДИДАТУРУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора проголосив отверто, що він кандидує на уряд президента Злучених Держав.

Думає він поставити свою кандидатуру при правиборах у стейті Огайо.

Демократи кажуть, що це вода на їх млин, себто що їм буде легко побити републиканців з таким кандидатом.

„ЧИСТКА" КОМУНІСТІВ, ЧИ ПОЛІТИЧНИЙ МАНЕВР?

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Параґвайський уряд прогнав полковника Рафаеля Франка, що відзначився в війні з Болівією за провінцію Чако.

Уряд приказав депортувати Франка до Арґентини, закидуючи йому ширення комунізму.

Прихильники Франка кажуть, що обвинувачення Франка за комунізм — політичний маневр. Прогнаний вважається героєм жовнірів, і був би певно вибраний президентом републики, якби його допущено до виборів.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

ПІКИН (Илиноіс). — У цьому місті вибух ґенеральний страйк. Увесь бизнес у місті здержаний. Багато крамниць закрито. За страйк заявилися 31 юній, що мають 1,500 членів.

Місто має 16,000 душ населення.

Побоюючися заворушень, стейтовий уряд збирає національну ґвардію в сусіднім місті Піорія.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ОБІЦЯЄ ДОПОМОГУ КРАВЦЯМ.

ВАШИНҐТОН. — Майнерська юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" ухвалила резолюцію, котрою вона зобовязалася дати допомогу юнії кравців у Ню Йорку.

Внесок ухвалено на заклик уряду кравецької юнії.

ПОВЕНИ В ПОЛУДНЕВИХ СТЕЙТАХ.

БЕРМИНҐЕМ (Алабама). — Полудневі стейти навістили зливні доці. Наслідком цього вилляло багато рік. Зібрані води прорвали таму коло Мерфі, Норт Каролайна. У водах збірника втопився фармер Джансон та його 28-літній син.

Коло міста Сомервил, Джорджія, вилив води захопив 12-літнього хлопця Джана Медисона, що їхав полем на мулі. Хлопець утопився.

Разом усіх жертв у людях начислено 6.

ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ПРИ САНКУВАННЮ.

НЮ ЙОРК. — У дільниці Квінс заїхала 13-літня школярка Глейдис Конбой на своїх саночках під надїжджаючий електричний поїзд та згинула під його колесами.

У Джерзі Сити саночки з двома хлопцями віхали під переїжджаюче авто. 7-літній Михайло Улицький згинув на місці, а його товариш, 7-літній Станислав Мушинський, вийшов з поважними ушкодженнями тіла.

НОВА НАГІНКА НА ІМІҐРАНТІВ.

НЮ ЙОРК. — Олдерман (лавник) Джозеф Кинслі вніс на раді олдерманів резолюцію, щоб місцевий адміністратор „робіт побличного поступу" списав усіх ненатуралізованих іміґрантів, що побирають допомогу від уряду.

МАЮТЬ ДОСИТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАҐАНДИ.

МЕКСИКО. — Робітники в місті Монтерей, головнім промисловім центрі Мексика, проголосили страйк на 48 годин, щоб запротестувати проти приїзду комуністичних аґітаторів до того міста.

За страйк заявилися 42 робітничі юнії. В місті буде здержаний усякий рух. Навіть у ресторанах не будуть подавати їжі.

ДИТИНА ОПОВІДАЄ НА СУДІ ПРО ВБИВСТВО БАТЬКА.

МИНЕАПОЛИС. — На розправі проти Ізадора Блумфелда, обвинуваченого за вбивство редактора Волтера Лиґета, виступила 10-літня дочка вбитого, Марда, та оповідала про те, як то вона сиділа в авті батька на доріжці при хаті та бачила, як бандит стріляв до батька.

ЕПІЛЬОҐ СЕЛЯНСЬКИХ ЗАВОРУШЕНЬ НА ЛИТВІ.

„Явнавкас Зініос" подає, що ковенський військовий суд видав присуд у праві селян, обвинувачених у протидержавних подіях. В одній розправі засудили двох головних підсудних: Йосифа і Петра Сарпаля, першого на досмертну вязницю, другого на 12 років. 7 інших підсудних засудили на кари від 6 літ до 6 місяців вязниці. Засуджені 9. листопада м. р. виступили були зі зброєю в руках проти поліції і шавлісів.

У другій розправі суд засудив 3 селян від 2 років до 6 місяців вязниці за поширювання протидержавних летючок.

ХТО ПЕРШИЙ ВІДКРИВ АМЕРИКУ?

В архівах ватиканської бібліотеки знайшли документ, з якого виходить, що европейці відкрили Америку ще в VI. столітті. У 535 р. апостол Ірляндії, св. Брендан, покинув береги цього острова і поплив кораблем із залогою, зложеною з християн, на захід. Плили довго, боролися з бурями і противними вітрами, аж за 53 дні дісталися до берегів Північної Америки. Докладний звіт з тієї подоржі та про відкриття землі, яку замешкували люди з мідяною шкірою, св. Брендан переслав до Ватикану. Одначе він закинувся в бібліотечному архіві і лежав у забутті аж до наших часів. Аж підчас пожежі ватиканської бібліотеки запалася її горішня частина, де були зложені документи, що торкалися перших християнських часів. Працьовитий бібліотечний „міль" Де Ру, порядкуючи архів, знайшов старий документ про подорож св. Брендава і за згодою ватиканської академії видав його книжкою.

ПЕРЕД СОНЯШНОЮ ЗАТЬМОЮ В СОВЄТАХ.

В червні 1936 р. буде, як заповідають астрономи, повна соняшна затьма, видна на поверхні землі від Чорного моря, по цілому Сибірі аж до Хабаровська і берегів Тихого океану. Тому, що ввесь цей простір належить до Совєтів, у московській академії наук повстала вже тепер окрема комісія, яка має зорґанізувати плянові обсервації цього астрономічного явища. До комісії належать визначніші совєтські вчені, що мають заняти найдогідніші обсерваційні позиції на Кавказі, Уралі та цілім південнім Сибірі. Крім того вишлють наукові експедиції харківська астрономічна обсерваторія, томський радіоінститут та інші наукові встанови. Одна з наукових експедицій московського астрономічного інституту поїде до Александровська над Амур, щоби перевірити теорію Айнштайна.

ДРУГИЙ ТУНЕЛЬ ПОПІД СТ. ҐОТАРД.

В Базелі відбувся зїзд визначних техніків, що обмірковували справу будови другого тунелю попід гору Ст. Ґотард. Тунель, 10 км. завдовжки, був би призначений тільки для самоходів. Будова мала би коштувати 80 міліонів швайцарських франків. Його удержання обчислено на 300,000 фр. річно, тому від кожного самоходу, що їхатиме цим тунелем, слід побирати оплату 20 франків.

ЯК ВЕЛИКА БУЛА „ЧИСТКА" ПІСЛА ВБИВСТВА КІРОВА.

Авас повідомляє з Москви, що у висліді „чистки", розпорядженої після вбивства Кірова з початком 1935. року, викинули з комуністичної партії яких 10 відс. її членів. „Правда" повідомляє, що більшість викинених це бувші вояки армії адмірала Колчака, „кулаки" та прихильники Троцького й Зіновєва. Цих останніх викрили між ін. серед учительства і професорського тіла.

СТАВІСКІЯДА У ПОЛЬЩІ.

У фінансових колах Варшави велике враження викликало банкротство торговельної фірми Натана Соловейчика. Ця фірма вдержувала торговельні взаємини з великими закордонними фірмами; мала свої відділи у Ню Йорку та в Берліні. Натан Соловейчик мешкав у Берліні, а в останньому часі переїхав до Варшави. Його жінка що року мешкала по 6 місяців на Рівієрі. В останньому часі фірма Н. Соловейчика почала дисконтувати вексли і фінансувати менші фірми. В трансакціях Соловейчика брали участь теж деякі варшавські банки, як французько-польський банк, західній банк і повшехний звйонзковий банк. Соловейчик пускав в обіг вексли на великі квоти. На тих векслях є підписи осіб, які не мають маєтку.

Аферу Соловейчика викрили у звязку з банкротством фірми Ґербствольфа. Втрати французько-польського банку доходять до 900 тисяч злотих. Арештований прокурент фірми Соловейчика бере цілу вину на себе і запевняє, що виставляв фікційні вексли. Банкротство фірми Соловейчика потягне за собою упадок багатьох менших фірм.

ТОРТУРИ НА ПОЛІЦІЇ.

Як подає румунська преса, румунська прокураторія веде слідство проти команданта поліції в Сереті на Буковині, що разом зі своїми поліцаями жорстоко мучив вязнів. Коли арештовані не хотіли признатися до закинених їм провин, ведено їх до окремого дому, де в пивницях завдавали їм страшні муки. Їх вязано, затикано їм рота й бито полінами до безтями. Вязневі Голинському комісар Карстіяну вирвав вуси, Марковському тяжко покалічив голову й обличчя, інших поліцаї топтами ногами по череві. Дізнавшися про це, прокуратура зажадала від поліції видати всіх арештованих, але поліція виконала це домагання щойно за 10 днів. Ціла буковинська преса з величезним обуренням домагається від влади звернути пильну увагу на відносини серед поліційних установ провінції.

ХОРОВИЙ СПІВ В ІТАЛІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

Італійське міністерство війни рішило завести в армії хоровий спів, що єднає вояків і додає їм бадьорости, більше ніж музика. Як зачуваємо, на рішення міністерства вплинули найбільше виїзди до Італії українських хорів, які мали надзвичайно великий успіх, бо італійці, при своїй знаній музикальности, кохаються лише в сольовому співі і не мають поняття про кількаголосний хор. Справу орґанізації хорів та вироблення репертуару доручено відомому композиторові Маскані.

І НА БУКОВИНІ СКЛАДИ ЗБРОЇ.

Румунська преса пише про доходження, яке веде жандармерія в черновецькому повіті. Жандарми перетрусили майже ціле село Чернавку, де знайшли всяку зброю. При тій нагоді арештовано до 40 селян. Кількох випустили вже на волю, інших відставили під воєнний суд до Яс. Пішли до Яс К. Коропецький, Н. Тенчук, І. Сенчук, Ю. Велощук, І. Федорак, Н. Туркевич, І. Малик і інші.

САМОГУБСТВО ДОЦЕНТА УНІВЕРСИТЕТУ.

У Відні отруївся д-р Павло Біях, доцент університету, заживши ціянкалі. Він був знаним ґінекольоґом і габілітувався як доцент неврольоґії, занехавши лікарську практику, щоби посвятитися науковій праці. Причина самогубства невідома.

В БЕРЛІНІ ЖЕНЯТЬСЯ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

Берлінська преса стверджує з вдоволенням, що в останніх трох днях перед латинським Різдвом у самому Берліні звінчалися 1,700 пар. Статистика виказує, що це число вдвоє більше, ніж було торік. Видко, матеріяльне положення населення під новим режімом поправляється, коли молоді люди рішаються на власні родинні „гнізда". Цікаве, що мужчини побираються переважно у віці між 27 і 29-тим роком, а жінки між 23 і 24-тим.

30 ҐРОШІВ ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

18-літня Діна Райхман з Грубешова хотіла купити собі панчохи. Мала 50 ґрошів, а що панчохи коштують 80 ґрошів, просила батька, щоби додав їй 30 ґрошів. Батько відмовив. А коли донька вперто просила, насварив на неї і сказав, що не дасть, хочби навіть зарізалася. Здесперована дівчина вхопила ніж і на очах батька встромила собі в серце.

ВАЖНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ В ЛЮБЛИНІ.

В побернадинськім костелі (що був за княжих часів церквою) в Люблині є образ доброго італійського маляря, що його привіз зі собою мабуть король Ян Казимир. Образ представляє більший відділ козаків під проводом полковника Золотаренка в Люблині 1656 р. Козацька ноша, ріжнобарвні козацькі жупани, озброєння, баскі коні, спеціяльна „тираліерка" представлені дуже добре. Образ знаходиться праворуч головних дверей; колись був десь у куті. Наші малярі повинні зробити копію з цього образу і видати картки, а зароблять.

ЕМІҐРАЦІЯ В НУЖДІ.

Військова еміґрація в Парижі знаходиться, як повідомляє французька преса, у дуже важкому положенні. Еміґранти загибають від безробіття і недуг, що дуже ширяться між ними. Багато з них засуджені на голодову смерть. Допомогові орґанізації не розпоряджають уже ніякими засобами. З причини господарської кризи у Франції працедавці волять робітників французів і звільняють російських еміґрантів. Багато еміґрантів російського походження зійшли на волокитів і живуть із жебранини.

ВІДНОВИТИ ПРОПАҐАНДУ ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ.—В статті „За український університет" поміщеній у „Ділі" з 19. січня, пише С. Хруцький, що піднята Науковим Товариством ім. Шевченка справа українського університету є справою першої ваги, бо без власного університету не може далі розвинутись успішно наша національна культура. Тому „боротьба за український університет стає боротьбою за українську культуру". Ту справу, пише С. Хруцький, треба висвітлити всюди по світі. Світ — каже Хруцький — знає про наших мистців — малярів, різьбарів, співаків, і музик. Знає і про високу мистецьку культуру українських народніх мас. А українські вчені займають університетські катедри у чужих народів. І тому наші змагання за український університет мусять знайти прихильний відгомін у цілому культурному світі. Тому — кінчить С. Хруцький — треба „актуалізувати знову гасло боротьби за український університет, за ту станицю української культури, яка нам належиться і яку ми мусимо здобути".

УСПІХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ВИСТАВИ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Від 3. грудня 1935 р. до 3. січня 1936 тревала в Празі вистава закарпатського народнього мистецтва. За місяць відвідали виставу яких 30,000 осіб, крім прогульок шкільних дітей. Оборот виносив 40,000 чеських корон, який покрив усі видатки вистави. Глядачі цікавились головно закарпатською керамікою, але й інші народні вироби, як от ліжники, рукавиці й вишивки, звертали на себе загальну увагу. Після вистави празькі торговельні кола вирішили заснувати станицю для посередництва і збуту закарпатських товарів у Чехії.

ЖИД ЗАСТРІЛИВ НАЦІСТИЧНОГО ПРОВІДНИКА.

ДАВОС (Швайцарія). — Давид Франкфуртер, літ 26, жид з Юґославії, вбив револьверовими вистрілами Вільгельма Ґустльофа, років 41, одного з найбільш воєвничих націстів, що був занятий в обсерваторії в Давос. Франкфуртер є студентом медицини. Прибув з міста Берн до Давос, щоб виконати атентат і тим завдати удар режімові Гітлера. Ґустльоф згинув на місці. Потім Франкфуртер віддав себе в руки поліції. Кажуть, що він є зрівноваженою людиною і свідомою свого вчинку.

Швайцарські соціялісти писали часто проти Ґустльофа за те, що він збуджував у швайцарських німців симпатії для Гітлера. Ліва преса домагалася видалення Ґустльофа з Швайцарії, але влада дала дозвіл Ґустльофові на дальше перебування.

ГІТЛЄР ПРО ВБИВСТВО.

БЕРЛІН. — Гітлєр, як тільки дізнався про вбивство Ґустльофа, вислав до вдови вбитого телеґраму, в якій висловив їй співчуття в імені всього німецького народу.

Преса коментує це вбивство в такий спосіб, що саме цей учинок вказує на те, що націсти мають рацію, коли хочуть позбутись жидівських впливів, та що не може бути тепер мови про ніякий компроміс з жидівством.

ВІШАВСЯ — ВАРШАВСЬКИЙ КАТ!

ВАРШАВА (Польща). — Польський кат Альберт Мацеєвський, що вішав сотки людей, рішив відобрати собі життя. Закинув петлю, але вона вірвалася. Відвезено його до шпиталю. Потім зізнав, що його звільнено зі служби, а жінка не хотіла жити з таким, що вішає других і ще й нічого не заробляє.

НА АМЕРИКАНСЬКИЙ СПОСІБ.

ЛОНДОН. — В палаті послів перейшов у другім читанні законопроект, яким обмежується текстильну продукцію, щоб тим чином ратувати текстильний промисл. Продукцію зменшено на 10,000,000 веретен. В останнім році було в русі 43,000,000 веретен.

Подібне обмеження наступить теж у цукровій продукції.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

ПАРИЖ. — Анґлія і Франція дебатують над тим, якби то в Лізі Націй перевести постанову, яка дозволялаб деяким державам на мобілізацію підчас мира. Річ ясна, що тут іде в першу чергу про Францію. Вона хоче мати дозвіл на мобілізування своєї армії на пограниччі Німеччини вже тоді, коли заходилаб небезпека, що Німеччина може піти на неї війною. Чи є така небезпека, про це рішалаб Ліґа Націй. Формально ця постанова відноситься до всіх держав і кожна з них, що належить до Ліґи Націй, моглаб домагатися від неї дозволу на таку мобілізацію „на всякий випадок". Оті балачки і проекти ще більше комплікують відносини в Европі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ Й ТУТ ТРЕБА ПРИНУКИ?

Як знаємо з донесень американських і анґлійських часописів, то в той день, коли запав варшавський присуд над молодими українськими студентами і студентками, відкликано негайно в старім краю всі забави. А було це саме в навечеря українського Нового Року. Такі відомости передано тоді зі Львова телефонічною дорогою чужинецьким кореспондентам, що перебували в Варшаві, а вони їх передали далі, себто пустили в світ.

Для кожного стало відразу зрозумілим, що в тім випадку не було й бути не могло з українського боку ніякої аґітації, ніяких закликів, покликів, відозв, прохань, ані ніякої промови до національного почуття чи національної солідарности. Національний орґанізм зареаґував в одній секунді, без нарад, роздумувань, закликів і покликів, так, як пристало на нарід свідомий, що шанує себе і своїх геройських дітей.

Спитає дехто, чому ми навели цей приклад. Притокою до цього є для нас письмо, яке ми одержали від одного відділу У. Н. Союза, котрий складається з дуже гарних, свідомих і патріотичних членів. Саме цей відділ пише нам, щоб ми таки візвали наш нарід в Америці ще окремими статтями, щоб він запротестував проти Польщі за її варшавський присуд.

Ми віримо, що це письмо походить зі щирого серця і з найкращого бажання допомогти народній справі. І ми вдячні відділові за те, що він його нам прислав. Він побоюється, що коли наш часопис не буде, як бувало, день за днем накликувати до протесту, то наш загал готов поставитися до нього байдужно. Це ще не значить, що той загал не відчуває кривди, яку Польща заподіяла засудженим у варшавськім процесі. Ні, він її глибоко відчуває. Але, не зважаючи на те, готова взяти верх таки наша байдужність, і громади готові не запротестувати в такий спосіб, як треба. Так певно думали ті члени, що нам вислали листа.

Все те їхнє розумування має своє оправдання. Ми це знаємо. Але знаємо теж і те, що чейже ми вже трохи поступили вперед. Чейже наша свідомість уже зросла. Чейже ми вже підховали по громадах такі гуртки ідейних людей, що добре знають, що треба в таких випадках робити. Чейже вийшов уже протест від Обєднання. І є подані протестаційні резолюції. І є зазначено у відозві, що саме всім нам треба робити. І чейже доволі матеріялу друкується в „Свободі" день за днем, щоб і невидючий прозрів, про яку це йде справу.

Чи того всього замало? Чи коли в Ріднім Краю завели без одного слова принуки національну жалобу з приводу варшавського засуду, то чи в нас треба ще якоїсь спеціяльної пропаґанди для протесту? Думаємо, що не треба, бо наша іміґрація добре знає і відчуває, що треба в таких випадках робити.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(50)

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

Дня 3-го січня 1936 засідання варшавського суду розпочалося в 11-тій годині.

На вступі **д-р Ганкевич** в імені всіх оборонців просить, щоб суд зарядив перерву до 10-го січня, щоб уможливити обороні ближче запізнатися з матеріялом справи і порозумітися з клієнтами.

Предсідник заявляє, що не бачить достаточних причин до такої перерви, після чого уділяє голос оборонцям.

ПРОМОВА Д-РА ГОРБОВОГО.

На вступі пригадує оборонець, що обвинувачення спирається на арт. 97, 93 і 148 к. к. Д-р Горбовий зазначує, що перші два артикули знаходяться в тій частині карного кодексу, що має заголовок „державна зрада". Оті злочини все вважали політичними.

В довшій промові говорить оборонець про суть політичного злочину, після чого переходить до питання ОУН, її історії й мотивів, якими руководились підсудні, коли вступали до орґанзації.

Оборонець зазначує, що по розвалі Австрії й Росії створились молоді держави. Ідея свободи й незалежности запалала в серцях найширших шарів, розбудила жадобу діяння, щоб здійснити мрію про самостійність.

Тому, що оборонець намагається представити польсько-українське співжиття від світанку історії обидвох народів, предсідник звертає йому увагу, щоб не розводився над тими справами й приступив до обговорювання справ, обнятих актом обвинувачення.

Д-р Горбовий зазначує далі, що хоче порушити питання мови.

Предсідник питає оборонця, чи ґоворитиме в такий спосіб, як суд постановив у тій справі. Д-р Горбовий відповідає, що **хоче говорити про цю справу згідно зі становищем його клієнта — Бандери.**

Тоді предсідник зазначує, що не дозволить обосновувати такого становища, бо в справі польської мови, що обовязує в польських судах, суд зайняв уже становище, скріплене приписом 10. арт. права про улад у загальних судах. Обосновування іншого, суперечного з точним змістом того припису становища, недопускальне.

Опісля порушує оборонець питання імперіялізму українських націоналістів і взаємин ОУН з ріжними іншими державами, одначе предсідник звертає увагу, що справи, які він порушує, не мають звязку зі справою про вбивство мін. Перацького і ще раз просить, щоб оборонець обмежився до рамців обвинувачення.

Переходячи до справи замаху на мін. Перацького, оборонець стверджує, що **обвинувачені не мають з тим замахом нічого спільного і що єдина причина в тій справі — це охота орґанів безпеки доставити прилюдній опінії якоїсь підмінки, щоб ту опінію втихомирити, бо вона домагалася висвітлити випадок, що мав місце 15. червня 1934 р.**

Акт обвинувачення — каже оборонець — опертий на вислідах розвідки, потім на вияснениях самих підсудних — на зізнаннях осіб, які складали ті зізнання в слідчім арешті. До розвідки повинен суд віднестися з застереженням і дуже критично, бо не можна вірити вісткам, яких джерела укриті і яких автор невідомий. Не можна провірити вартости таких зізнань.

Як можна — питає оборонець — устійнити, чи такі зізнання не є припадком плодом уяви?

Зізнання самих обвинувачених, складані в слідчій вязниці, можуть бути доказом лиш тоді, коли не викликують сумнівів чи застережень. Це припис, що випливає з глибоких студій над психікою людини, що їх ціхою є нестійність душі. Людина реаґує на кожну зміну умовин, серед яких знайшлася.

В тім місці попросив оборонець 10-хвилинної перерви. Після того приступив до справи вини клієнтів.

Щодо обвинуваченого Чорнія, то це спокійна людина, що не належала ніколи до ОУН, але займалась правничими студіями. Судова розправа не доставила ні одного доказу, що Чорній був належний до ОУН, чи теж поміч осібнякові, про якого зізнав Малюца, що називається Гриць Мацейко.

В справі „хат" була ОУН дуже обережна. Такі „хати" підготовлювали серед осіб, що стояли осторонь ОУН.

Малюца, який нікого не щадив, зізнав, що не мав відомостей, будьтоби Чорній був членом ОУН. Чорнія знав він із леґального студентського життя. Чорній міг допускати, що його „хата" була зорґанізована для цілей студентської репрезентації.

Душевний стан Чорнія внаслідок побуту в тюрмі сильно змінився. Знавець, професор університету, ствердив у нього хворобовий стан, причому підкреслив, що виключає свідому симуляцію. Дотеперішні переживання переконали Чорнія, що не варта піти назустріч ніякому знайомому. Він уже ніколи нікому не дасть прибіжища в своїй хаті.

Щодо Качмарського, то він — каже оборонець — знайшовся в такому положенні, коли чоловік хватається кожного середника, який, на його думку, допоміг би йому видістатися з халепи. Зізнання обвинувачених заслугують на віру лиш тоді, коли їх складають із власної ініціятиви і лиш перед судом.

Оборонець признав, що Качмарський належав до ОУН, одначе розправа не дала матеріялу, що стверджував би факт, що він у червні й липні 1934 р. віддав Мацейка під опіку Малюци, дав йому револьвер і гроші й уможливив йому тим чином утечу. Зізнання самого Качмарського не можуть бути підставою для оцінки його вчинків.

З черги задержується оборонець над особою Мацейка й зазначує, що докази в тій справі не дають достаточних підстав для приняття тези, що саме Мацейко вбив міністра. На тему вигляду Мацейка складали свідки суперечні зізнання, так, що на їх підставі не можна розпізнати якоїсь означеної людини.

Оборонець ділить обвинувачених на дві ґрупи: на тих, що послідовно, від початку до кінця, трималися одної лінії оборони, й на тих, що змінювали тактику в слідстві й на суді.

До тієї другої катеґорії зараховує оборонець Підгайного, Мигаля й Малюцу. Підгайний на запит оборонця заявив, що не підтримує своїх зізнань, що їх зложив у слідстві. Те саме сказав би й Малюца, коли дня 22. листопада 1934 р. заявив, що зізнаватиме лиш українською мовою. Третій обвинувачений — Мигаль — зізнавав по польськи, однак у його зізнаннях, зложених у слідстві й тут перед судом, є розбіжности.

Малюца — каже оборонець — поступав нещиро. Підвів він і співтоваришів і суд і прилюдну опінію. Його зізнання слід відкинути. Миґалеві сказав Малюца, що замах виконав ОНР. Говорив те, що думав. Малюца сам зізнав, що не відбирав звіту від Мацейка про замах, бо не був до того покликаний.

Хоч Малюца заявив у суді, що тоді підлягав Чемеринській, він був тоді найвищим зверхником ОУН в краю, а тому він відбирав звіт від Мацейка, або вся ця втеча Мацейка — це витвір їх фантазії.

В справі закиду, мовляв, Бандера видав Мацейкові приказ убити міністра, оборонець зазначує, що не вияснено обставин, серед яких Бандера такий приказ видав. Підгайний — джерело тієї інформації — не подав ні одного слова, яке докладніше зясовувалоб ту ситуацію, коли то впав приказ Бандери. Нема ні одного доказу, що на його підставі можна булоб устійнити вину Бандери. Бандеру чекає ще процес у Львові, де теж грозить йому смертна кара. Прокуратор сказав, що Бандера— це рішений на все революціонер. Будучи в ролі розконспірованого провідника, не міг би мовчати. В інтересі орґанізації, яку мав би репрезентувати, мусів би він виступити й вияснити причини, що спонукали його видати приказ. Бандера мовчить, бо не зробив нічого такого, що не відповідало його ролі в орґанізації.

Замах на міністра не виконала ОУН, бо вона досі не робила ніяких замахів поза тереном, обнятим орґанізаційною сіткою.

Щодо „архіву Сеника", то оборонець сумнівається в автентичність тих документів, бо невідомого, якою дорогою вони попали в польські руки. Оборонець не вірить, щоб Чехословаччина видала офіційно ті документи, бо в гру входять і диплььоматичні й етичні моменти.

Чехословацькі леґіони, підчас світової війни, користали з гостини на українських землях. Чехи теж вели революційну роботу, що нею кермував през. Масарик. Чехословаччина має аспірації стати другою Швайцарією в Европі.

Оборонець звертає увагу на спонуки, що штовхнули підсудних до революційної роботи. Ними кермували глибші причини. Д-р Горбовий просить звільнити Чорнія з причини браку доказів. Щодо Качмарського, просить лагідного виміру кари за приналежність до ОУН і звільнення його з інших закидів.

Щодо Бандери, просить оборонець видати звільнюючий присуд. Оборонець здає собі справу, що суд може переконатися, що Бандера був членом ОУН, і тому на такий випадок просить лагідного виміру кари.

ЩО ГОВОРИВ Д-Р ГОРБОВИЙ.

Подаємо за „Роботніком" ч. 8. (з 8. січня 1936) зміст промови д-ра Горбового, якого ПАТ (Польська Аґенція Телеґрафічна) не подала, а яку вважаємо сутньою для того процесу. Як відомо, предсідник кількакратно переривав оборонцеві промову, тому він з конечности обмежився лиш до того, що відносилося до його клієнтів. Д-р Горбовий перевів ось таку основну тезу оборони:

Тайна смерти мін. Перацького.

Чи цю справу дійсно вияснили — чи заспокоїли прилюдну опінію? І на це відповім; ні.

Тайна 15. червня 1934 р. чекає ще, щоб розвіялись її таємні контури, що колись відкриють тло, ідею й техніку з одного боку, й невинність і траґедію судьби сьогоднішніх обвинувачених із другого боку.

Ніяка ділянка суспільного устрою не перестерігає в своїх засновках таких певних і обєктивних підстав, не вимагає такої сумлінности й таких моральних елементів, як вимір справедливости. Засаду умовности можна скрізь примінити, тимбільше там, де в гру входять такі здобутки цивілізації, як особиста свобода, людське життя й честь. Тут одиноко й виключно рішати може доґма правди, ствердженої на підставі похватних доказових середників, що їх можна провірити.

Життя не створило ще типу людської досконалости, яка панувалаб і яка булаб суверенна понад усякі людські пристрасти, й тому новітня система карного права рішучо відкидає непевне й оманне знаряддя справедливости, що ним є розвідка (вивяд)...

Слово „конфідент" викликує в кожної культурної людини почуття гидоти, а в орґанах виміру справедливости — найдалі йдучі застереження щодо віродостойности вісток, яких джерело затаєне. Чи можна опиратися на інформаціях, яких автор невідомий і не можна провірити його моральні вартости? Скільки фатальних помилок має занотувати історія кримінольоґії!

Мацейко й Бандера.

Мацейко!

Чи він справді за кордоном і там у товаристві вибраної радіє подружим щастям? Чи здоров він, чи чахотка вкорочує його дні? Чи бере участь у спортових змаганнях, чи врешті у нуртах якоїсь ріки похоронив свою буйну фантазію— цього ніхто з нас не знає.

Процес переплетений помилками й не буду далекий від влучного схоплення його окреслення, коли назву його **процесом помилок.** Чи це не судова помилка — запевнення, що Бандера спонукав Мацейка вбити Перацького? Питаю: коли, де, якими словами і хто чув те? Чи цю справу вияснили, чи ствердили, який саме приказ дав Бандера Мацейкові? Чи судова розправа усунула й розвіяла ту ґусту мряку, що котилась, як каже прокуратор, тереном, де Бандера дав приказ Мацейкові: Мацейко! Даю вам приказ убити міністра Перацького. Там далі панує густа мряка, яка всежтаки колись підніметься й покаже чистий терен без ніяких кроївок, терен, що створить для виміру справедливости відповідну ситуацію для видання обективного присуду.

(Далі буде).

Д-р Кирило Трильовський.

Д-Р ТОМА Ґ. МАСАРИК

ПРЕЗИДЕНТ-„ВИЗВОЛЬНИК" ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

(1)

Д-р Тома Ґарік Масарик уступив з президентури чехословацької републики, а на його місце вибрано д-ра Едварда Бенеша, дотеперішнього міністра справ заграничних.

Уступив д-р Масарик внаслідок свого підстаркуватого віку (в березні скінчить 86 літ) і внаслідок недуги.

Ішло йому передовсім про те, щоби ще за свого життя бачити д-ра Е. Бенеша своїм наслідником, бо через партійне розжертя були би чехи **по смерти** Масарика безумовно Бенеша президентом не вибрали. А Масарикові дуже залежало на тім, щоб чеховловацьку державу провадити в тім дусі, що досі, та держатись дотеперішньої, ним усталеної тактики, й у внутрішніх і зверхніх справах. З Бенешем передовсім Масарик будував чотири роки (1914—1918) отсю державу; він був його головним помічником. За останніх 17 літ він і за границею має дуже добру славу (провадив уже й Лігу Націй у Женеві). Отже д-рові Масарикові залежало на тім, щоб тих, з трудом вироблених цінностей по його смерти не знищили нерозумні партійні тертя.

Д-р Масарик іще жиє, а міністри, прощаючи його, просили його, щоб і дальше не пожалував їм подавати своїх цінних рад, коли у важних справах звернуться до нього.

Щоб про Масарика щось основне написати, треба би властиво написати цілу книжку. Цеж людина незвичайної праці і тихої, некрикливої енерґії; це і вчений професор університету, фільософ і соціольоґ; це і великий політик та заслужений патріот.

А передовсім — це чоловік чесний і добрий, котрий поклав собі гаслом свого життя слова чеського патріота Івана Гуса: **„Любіть правду! Служіть правді!"**

І чи багато знайдеться людей, котрі, так як Масарик, признались публично: **„Я все старався якнайменше брехати"?** Значить, він сам признався до того, що хоч ішов уторованою дорогою правди, то всеж таки життя провадить людину нераз і в таке положення, в котрім і без неправди не обійдеться. Отже пощо мав він казати те, що робить звичайно кождий пересічний чоловік: „О! я все говорю правду!"?

Ні! він на таку брехню не пустився, а сказав те, що кождий чоловік, вглянувши в своє сумління, повинен сказати правду.

Але, переглянувши довге життя цеї незвичайної людини, ніде ми не годні знайти якоїсь брехні по його боці, хоч мав тисячі ворогів, котрі розбирали кождий його крок, кожде його сказане або написане речення, кожде його слово.

А дальше, кличем його життя була **боротьба зі злом,** що власне є втіленням неправди, брехні.

І саме тому Масарик три рази (в роках 1887, 1888 і 1910) їздив до російського письменника Льва Толстого в Ясній Поляні, щоб його переконати про неправильність та шкідливість пропаґованої Толстим засади: **„Не супротивлятися злу".**

Гарноб то світ виглядав, колиб „злу", то є кривді, поневоленню, а хочби і звичайній тілесній хоробі „не супротивлятися"!

Така фільософія могла зродитися лише в голові людини, що жила в такім страшнім гнізді всякого зла, як царська Росія, та не бачила найменшої можливости те страшне зло і неправду побороти.

Спроба Масарика переконати Толстого про неправильність та шкідливість його напів божевільного клича не повелась, і кождий з них пішов іншою, своєю дорогою. І Масарик боровся дальше все завзято проти всякої кривди і зла; а що поневолення його власної вітчини він уважав передовсім за велике зло і неправду, то і не диво, що використав добру нагоду світової війни, щоб здобути їй державну самостійність, що йому три допомозі д-ра Бенеша, проф. Щепаніка та інших повних посвяти земляків вповні удалось.

—o—

Батько Масарика, словак, був двірським фірманом, а мати, чешка, кухаркою. Ті бідні, але чесні люди дали його спершу до сільської школи, а потім до ремесла, і він працював при шлюсарстві та ковальстві. При перших відвідинах Масарика у Толстого в 1887. р. цей відразу пізнав по його руках, що він був колись фізичним робітником.

Від ремесла забрав його один учитель гри на фортепяні і навчив його грати на орґанах так, що він і в костелі грав і як міністрат при Службі Божій служив.

Остаточно дістався Масарик знову до школи, навіть до середньої, а як дуже добрий ученик, став домашнім учителем сина директора поліції в Брні, котрий, перенесений до Відня, взяв його з собою. І тут він дістав потім іще краще місце домашнього вчителя, а здавши в 1872. р. матуру та позискавши в 1876. р. докторат фільософії, був у 1882. р. (мав тоді 32 роки) покликаний на надзвичайного професора до свіжо основаного чеського університету в Празі.

Той університет здобули ті чеські посли, котрі зірвали з політикою Ріґера, „абстиненції" від віденського парляменту, та вступили по виборі до нього.

Ту політику „старочеха" Ріґера скритикував Масарик у часописі „Моравска Орліце" так, як його (Масарика) засадою було, що **політика полягає передовсім на „діланню", акції.**

Виходячи зі становища, що треба передовсім „служити правді", Масарик ту засаду приноровив і до власного народу, вважаючи, що й увесь нарід і його культура не повинні опиратися на неправді. А трапилася ось яка нагода цей його погляд практично приноровити.

В 1817. р. відкрив студент прав В. Ганка в бляшаній кулі під хрестом на костелі в Кралеводворі написаний на перґаменті рукопис, що обіймав шість епічних і вісім ліричних віршів.

(Далі буде).

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 225 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги в фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїм каліцтві. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Коробій.

—o—

Я, нижче підписаний член 61 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, а також за попередню допомогу в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також подякую місцевим урядникам за їх труд.

Николай Дебич.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

АРТИСТ, ЯКИХ МАЛО.

У нюйорськім „Метрополітен Музеум оф Арт" відкрито недавно виставу образів славного еспанського маляра Франсіска Ґої, що жив сто літ тому. Про нього тепер нюйорські ґазети розписуються в широких статтях.

Є між образами, виставленими на цій виставі, портрет еспанської королевої Марії Люізи, жінки короля Карла Четвертого. Ґоя змалював еспанську королеву як вередливу, злобну, сварливу, тиранську, а при тому всьому ще й тілесно негарну жінку. Словом, жінку без одної лагодячої прикмети. Просто, відьму, з пекла родом.

Цього Ґою вважають великим артистом. Навіть еспанці, котрих королеву він так поганьбив портретом, уважали його великим артистом. Навіть самий королівський двір уважав його таким, як це видно з того, що Ґої з двора за цей портрет не прогнано.

ДВОЯКІ АРТИСТИ.

Уважають Ґою великим артистом тому, бо він малював не тільки „простих людей", але й королів, так, як він бачив, такими людьми, якими вони йому виглядали. Він був артистом правди. Тому він **безсмертний.**

У часах Ґої жили й працювали в Еспанії інші еспанські малярі, що теж малювали еспанських королів і королевих і князів, але їх імена забулися. Вони малювали королів не такими, якими вони були, але такими, якими королі хотіли, щоб народ їх бачив. Якими королі хотіли би виглядати в очах своїх підданих, відомо із звичайних образів монархів. На них вони виглядають тілесно здорові, умово мудрі, а чуттєво зрівноважені люди.

Декотрі королі такими й були, але тільки декотрі. Більшість з них така, як більшість серед їх підданих: ні тілесно не заманливі, ні умово дозрілі, ні чуттєво зрівноважені люди.

Як такими вони виглядають на портретах малярів, а історія свідчить, що вони такими не були, то маляр виходить як артист — артист брехні.

ПОЩО НЕВДАЛІ КОРОЛІ ДАЮТЬ МАЛЮВАТИСЯ.

Коли критик такого артиста хоче обійтися з артистом делікатно, він пише: „Артист позичив королеві багато зі своєї особистости".

Отже як стрічається король з артистом, то справа не мається так, як нам здається: не артист користає, а король. Король дістає від артиста стільки, скільки він від нікого дістати не може.

Як голяндський маляр Ван Дайк малював своїм королям на портретах руки своєї служби, то це тільки один такий приклад підмальовування правди. Як Ван Дайк підмальовував чужі руки, таксамо підмальовував він усе, що говорилося про тілесне, умове або чуттєве здоровля портретованих ним королів.

ЦАРІ ЯК ІДЕАЛИ.

Змальовування короля й королевої як гарних, розумних і ідейних людей сповняє ще одну широко поширену потребу людей.

Говорить про неї звісний український етноґраф, М. Дикарів, що ще в 1898-мім році зібрав цілу низку оповідань про царя й царицю, а повім розглянув ці оповідання в цікавій студії. У цьому розсліді українських оповідань про царя й царицю він прийшов до переконання, що в них „цар і цариця дають зразок ідеального життя".

„Ідеальний" значить стільки, що зразковий, себто такий, який повинен бути, який надається до наслідування.

ІДЕАЛ І ПРАВДА.

Українські селяни вже нині в більшости знають, наскільки російські царі були ідеальними постаттями. Та це відай не вбило ще в них бажання мати такий зразковий образ.

Це бажання мати ідеальний образ ріжні групи хочуть використати для себе. Гетьманці хочуть навязати до цеї потреби ґенерала Скоропадського, російські монархісти пробують воскресити память Романових, а большевики пробують навязати до цього Леніна чи Сталіна, і т. д.

Як у збірці оповідань про російського царя й царицю слідно виразно замовчування правди, таксамо в усіх малюваннях ідеальних постатей видно таке саме прямування.

КОРОЛЬ І ТОЙ, ЩО ПОСТАВИВ КОРОЛЯ.

Про ворожнечу між грецьким королем Юрієм та бувшим грецьким диктатором, нині вже покійним, ґенералом Кордилісом писали багато европейські ґазети.

„Манчестер Ґардієн" писав спеціяльну статтю під заголовком: „Король проти того, що його зробив королем".

Кажуть приповідки, що народ невдячний. Іван Франко вважав за потрібне остерігати громадського робітника не ждати від народу вдячности.

Видно, що королі не інакші.

ЩЕ ОДИН ТАКИЙ, ЩО ПОСТАВИВ КОРОЛЯ.

З приводу ювилею великого німецького політичного діяча Бісмарка, що зілляв усі німецькі королівства й князівства й вільні міста в одну цілість під зверхньою управою пруського короля Вільгельма з титулом німецького цісаря, один сатиричний німецький журнал якраз підчеркував вдячність німецьких цісарів.

Нарисував він німецького цісаря Вільгельма Другого в своїй палаті, занятого розмовою зі своїм унуком. Унук показує на памятник цісаря Вільгельма та питається:

„Хто це той великий чоловік на памятнику?"

„Це Вільгельм Перший, перший цісар з нашого роду!" — каже гордо цісар.

„А кого представляє ця маленька статуя під великою постаттю першого цісаря?" — питається далі молодий князь.

„Це той, що зробив нашого предка цісарем!" — відповідає цісар.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Марія Лисяк, жінка Григорія Лисяка, члениця 198 відділу У. Н. Союза, померла дня 4-го лютого ц. р. в годині 7-мій рано.

Покійна роджена в Джерзі Сити, дочка Діонізія й Олени Голод. Покійна була добра і дбала мати та виховала трох синів: Володимира 16 років, Григорія 13 років і Михайла 11 років. Покійна була членицею У. Н. Союза від дитини і дбала про нашу організацію. Прожила 38 років. Через 26 років жила в Порт Джервіс.

Похорон відбудеться в пятницю, 7-го лютого, в годині 10-тій рано з дому жалоби під ч. 28 Томпсон Стріт, в Порт Джервіс, Н. Й., на цвинтар Ст. Мері.

Земля їй пером.

Григорій Лисяк.

СУСПІЛЬНІ ЗМІНИ СЕРЕД ЖИДІВСТВА В СССР.

Перед революцією 1917 року царська влада намагалася задержати переселення жидів на Московщину. Московські купці й фабриканти не хотіли, щоб з ними конкурували жиди. Тому жидівське населення було штучно скупчене на Україні та на Білій Русі. Більше як половина всього жидівства в царській Росії належала до купецького стану. Робітників у жидівській національности тоді було 4%, селян-хліборобів 2%, ремісників 18%, приватних службовців 10%.

Революція і комуністична диктатура рішучо змінили відносини в жидівськім народі в Росії. 1930 року серед жидівської людности СССР складали (у відсотках):

Робітники великого промислу	16.3
Робітники дрібного промислу	2.6
Селяни	11.1
Ремісники	22.1
Службовці	27
Купці	2.3

З цього видно, що тепер найбільша частина жидів у СССР працює на державній службі, на другім місці стоять ремісники, а потм робітники й селяни.

Усіх жидів у СССР є коло 3 міліонів. Понад 800 тисяч жидів належать до стану людей, що працює за платню. Отже можна говорити про значну пролетаризацію жидівства в СССР.

Советська статистика показує великі зміни в розміщенні жидів на території СССР. Це постійне переселення жидів з України та з Білої Руси на Московщину. На Московщині (РСФСР) було 1926 р. робітників і службовців жидівської народности 123,600 осіб, а 1931 р. нараховано 316,400.

Коли порівняти професійний склад жидівського пролетаріяту на Україні та на Білій Русі зі складом жидівського пролетаріяту на Московщині, то побачимо поважну ріжницю, особливо за останні роки. На Україні 1929 р. було 129,-500 робітників жидівської національности, 1931 року їх стало 195,000, отже збільшилось на 65,500 осіб. На Білій Русі зріст за той самий час показує 13,500 осіб, на Московщині збільшилось число жидів-робітників з 58,300 на 95,000 осіб, отже на 36,700. 1931 всього нараховано жидів робітників і службовців на Московщині 316,400 осіб. Відкинувши від цього числа 95,000 робітників, побачимо, що головна маса жидів на Московщині належить до службовців державних установ, отже до совєтської бюрократії.

На Московщину переноситься з України та з Білої Руси найкультурніша, інтелігентна частина жидівства, що має змогу лекше знайти собі роботу на державних посадах.

Ці числа знаходимо у книжці Л. Зінґера „Національний состав пролетаріата в СССР", що її видано в Москві 1934 р. Слід зазначити, що від року 1934 дотепер переселення жидів з України та з Білої Руси на Московщину ще збільшилося. Особливо цьому сприяв голод на Україні в р. 1932—33, коли не тільки селяни, але й міська людність України була без хліба, а тому шукала засобів прожитку на Московщині, в Москві й Петербурзі, де не знали такої біди, як на Україні. Правобережна Україна, зі своїми жидівськими „гнилими містечками" та з жидівською „столицею" Бердичевом це тепер уже минувшина, бо жиди з цих місцевостей у великім числі виванрували на Лівобічну Україну, в нові індустріяльні міста Донеччини, та на Московщину. Статистика показує, що з України їдуть на Московщину переважно жиди мужчини. Через те на Україні жидівок є значно більше, як жидів.

М. Д.

ЧОМУ КЛИЧ „СВІЙ ДО СВОГО" Є В НАС ЩЕ ПУСТИМ ЗВУКОМ

Багато про це треба би говорити. Але є дві головні причини: 1) громадянство мало привязує до значіння цього клича; 2) наші купці й промисловці мало себе рекламують, або, якщо й рекламуються, то не вміють себе з успіхом і доцільно рекламувати.

Пригляньмося першій причині. Громадянство від віків привикло купувати в чужих, тай не могло врешті своїх попрати, бо в нас донедавна ще не було своїх купців ані промисловців. А коли останніми літами повстають щораз то нові купецькі станиці, коли заявляються щораз то нові продуценти-промисловці, — то громадянство поза словами признання й радости, що ось то — розвивається і росте наш промисл і торгівля, — не має для свого купця чи промисловця того сентименту, який напр. має до — жида. Можна привести безліч прикладів на це, що наш громадянин знає про існування свого купця, знає про існування своєрідної продукції товарів, але всетаки йде до свого жидка, частогусто не застановляючись над тим, що поповняє просто злочин.

Нічого дивного, що наші купці й промисловці чують жаль до свого громадянства, бо, кажуть: українці приходять до мене лише за датками, фантами, за добровільними жертвами та ріжними вкладками, за оголошеннями до часописів чи календарів, — але купити хочби за 1 зл. — то ніхто не прийде. І фактом є, що є такі в нас купці, які 10 разів більше дають жертв на українські народні цілі, — ніж торгуючі від українців. І це є боляче для нашого купця у сьогоднішніх злиденних часах.

Кажуть деякі, що у свого — є гірший товар, що дорого, що кепська услуга, — все те є викрути, бо напр. наші купці споживчої бранжі переважно закуповують товар гуртом в „Народній Торговлі", де є товар безконкуренційно найкращий — а ціни — найнижчі. А щодо услуги, то скільки разів читаємо в пресі про некультурну поведінку чужинецьких купців, які в першу чергу зневажають наші національні почування, нехтують нашу мову, кажуть, що їм не залежить на українській клієнтелі, одним словом: плюють нам у лице...

А колиб навіть у свого трапився часом невідповідний товар, то цього не можна брати на рахунок загалу українського купецтва, — а треба даній одиниці звернути увагу на його недомагання чи помилку, а кожний з купців піде на руку своїм клієнтам. Непоправні одиниці можна навіть натавровати в їхній становій організації — Союзі Українських Купців, який має у Львові свою централю, а по більших містах краю — свої філії, — а певно ця організація подбає про те, щоб у її рядах були лише солідні купці. Бойкотом свого купця — ми не виховаємо його, ми не спричинимо зросту нашої торгівлі, але спричинюємо нехіть і байдужність цього купецтва до „своїх", а тимсамим остуджуєм його національні почування, його відношення до народніх потреб; бо треба знати, що наше купецтво, яке живе переважно по містах і часто-густо є залежне від чужої клієнтелі, — коли ми його не підтримаєм нашими закупами, — то воно забуде на своє українське походження, — а це вже не лежить в інтересі нашої ідеї: створити культурну, самовистарчальну українську націю...

Тому велика відповідальність тяжить на нашому громадянстві — на полі його відношення до рідної торгівлі і промислу. Хто не купує в свого купця, хто не жадає по склепах виробів рідного промислу, той є ворогом самому собі, той поповнює злочин— рівний самогубству. Обовязком кожного з нас є купувати в своїх, але і домагатися доброго товару і доброї солідної обслуги, — а тоді зробимо подвійне гарне діло супроти народньої справи: поперше, сповнимо свій святий обовязок, який нам наказує клич: свій до свого, — а друге: самі собі виховаємо солідних українських купців.

Тепер кілька слів про другу головну причину — яка не дозволяє до повної реалізації клича „свій до свого". Наші господарські фірми назагал не привязують великої ваги до реклями, яка була, є і буде підоймою торгівлі і промислу. В нас, за малими вимками, мало хто оголошується в пресі вміло, то є постійно, систематично, а дене-де часом стрінеться оголошення нашої фірми, маленьке, щоб не дорого коштувало, — і на цьому кінець реклями. Наші промислові фірми (з деякими вимками) прямо нарікають на українські видавничі фірми, що ті їх занадто вже находять зі своїми домаганнями чи офертами в справі оголошень...

А тимчасом українська преса не тому, щоб полювати на платні оголошення, але переважно тому, щоб не оголошувати чужих фірм, апелює до своїх купців і промисловців: не забувайте про нас, бо ми сповняємо велику місію, яка має на меті переродити психіку громадянства в тому напрямі, щоб клич „свій до свого" був не пустим звуком, але **наказом нашої національної чести!** Бо якщо цей клич сьогодні все таки реалізується, якщо свідоме громадянство розуміє його і підтримує свій промисл і свою торгівлю, то це заслуга виключно української преси, котра в цьому дусі виховує громадянство.

І коли наша фірма оголошується в своїй пресі, то робить подвійне добро: 1) сплачує своє зобовязання супроти тієї преси і 2) робить собі рекляму, яка є підставою її розвитку. Про почуття обовязку вдячности супроти своєї преси — не може бути в нас мови. Навпаки — аквізиторів оголошень трактується в нас як влізливих жебраків. Тоді лише, коли редактор має особисті звязки з торговельним світом, його часопис дістає часом яке оголошення, але й тоді інсерант не робить цього з почуття потреби реклями, лише тому, щоб аквізитора поспекатися — та не зразити собі знайомого редактора.

Очевидно є і вимки, є в нас фірми, які дійсно розуміють вагу реклями і оголошуються фахово, скрізь і всюди. Але загально справу беручи, є в нас недоцінювання реклями, ніхто не вірить в успіх оголошень, а сидить і чекає змилування Божого, або вірить у свій „добрий товар"; тимчасом найкращий товар потребує реклями.

Наші торговельно-промислові фірми самі себе дурять, якщо думають, що вистарчить отворити інтерес, вивінувати з добірний товар, а громадянство само хмарою звалиться до його фірми і в одну мить розкупить цей товар. До того громадянства треба вміти **підійти** — а тут одинока є лише дорога: **рекляма.**

У сьогоднішній статті я поклав собі за мету — не говорити, **якою має бути рекляма,** але хотів звернути увагу, що до зреалізування клича „свій до свого" є потрібна рекляма, а якою вона має бути, про те хай подбає вже сама фірма. Мені йде лише про те, щоб виказати, що до реалізації клича „свій до свого" потрібна є **співпраця** обох сторін: загалу громадянства з одної сторони і торговельно - промислового світа з другої сторони. Громадянство треба виховувати, і чи скорше чи пізніще воно прийде до того, що всі ми, старі й молоді, в крові й кости матимем те почуття, що треба підтримувати самих себе, що клич **свій до свого,** це наш **святий обовязок.** Над вихованням громадянства в цьому дусі працює **українська преса** завзято без огляду на те, чи їй хто помагає, чи ні.

Але щоб цей день приспішити, треба, щоб друга сторона, себто промислово - торговельний світ, — теж співпрацював у цьому напрямі з українською пресою і не вважав її висланників за влізливих жебраків, перед котрими треба замикатись на ключ, або — в крайнім випадку — кинути на „відчіпне" раз на кілька літ яке оголошення.

Бо не йде тут вже про саму пресу, себто про її підтримку, але йде про те, щоб загал громадянства знав про здобутки й осяги нашого промислу і торгівлі. А щоб загал про це знав, то тут замало є такої реклями, що фірма видрукує собі тисячу чи дві летючок і думає, що світ вже про неї знає. Якщо хочемо, щоб про нас знали міліони українців, то треба оголошуватися в цілій пресі, в усіх часописах і календарях — і то не раз, а постійно, не оглядаючись на те, чи ті оголошення дають зразу наглядну користь, бо часописна рекляма ділає так, як медицина, лікарство, цебто не приносить за одним замахом успіху, але ділає поволі, незамітно, але певно, і наслідки реклямами щойно з часом даються завважити — („Свій до свого").

Е. Н. Королишин.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

PROTEST VOICED FOR UKRAINIANS.

Societies Allege Mistreatment by Poland, Russia.

A resolution protesting against the alleged mistreatment of Ukrainians by the Polish Government and urging action for their protection by the League of Nations was passed last night at a meeting sponsored by the central committee of the United Ukrainian Organizations and Branch 65 Organization for the Rebirth of Ukraine, at the Ukrainian National Home, 214 Fulton street.

Eugene Lachovich, who recently arrived here from Poland, told of the treatment of the Ukrainian minority there and declared that deplorable conditions exist in the territory governed by both the Polish and Soviet governments. It was declared that the seven million Ukrainians in Poland are being submitted to a policy of cultural, economic, political, and physical extermination.

In calling on the League of Nations for aid the resolution stated that the alleged intolerable conditions tend to drive Ukrainian youth to desperate acts which in turn provide Polish authorities with pretexts to arrest and place them in concentration camps. The trials of twelve men and women for the murder of a Polish minister were cited also as resulting in heavy sentences being imposed following unfair hearings on trumped-up charges.

Michael Galinowycz was chairman of the meeting.

(Elizabeth Daily Journal, Saturday Evening, January 25, 1936).

Один добрий пан дав прошакові милостиню та сказав:

— Тут побіч мешкає власник більшої посілости, він потребує рільних робітників.

— Спасибі за пересторогу! — відповів прошак.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Коляда на визвольну боротьбу.

Як минулого року, так і цього відділ ч. 4 ОДВУ занявся колядою на допомогу тим, що продовжують у краю визвольну боротьбу. Колядували такі члени: Н. Ґоринь, А. Патра, Н. Стахів, В. Кушнір, Д. Рубаха, Л. Білик, М. Джумаґа, П. Старжинський, В. Туркевич, С. Ємчук і О. Курочка. Заколядували $183.55, що являється великою сумою, коли зважити, що збірка була переведена в громаді, в якій настало сильне розбиття через те, що горстка святкувала Різдво за латинським календарем, а більша частина держалася старого. Одиниці з гетьманського табору зробили зміну без порозуміння з загалом і це викликало цілком зрозуміле замішання. А того всього не треба. Наш нарід уже дозрів і якщо треба переводити яку зміну, то можна це зробити явно й славно, по громадськи і не вириватися з одною громадою, бо це не вказує, що в нас є порядок і дисципліна в церковному житті. Крім того нарушення порядку на власну руку відбивається погано й на народнім житті, бо замісць думати про народню роботу, люди спорять про те, коли яке свято святкувати. Такі справи не є справою, спільною цілому українському загалові в Америці.

Та, не зважаючи на це замішання, наш нарід поставився до нашої коляди дуже прихильно. Колядників запрошували громадяни, як от пп. Бабаки й інші, до хат і сердечно їх гостили.

Жертвували: тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза, $11.80; тов. ім. І. Франка, від. 146 У. Н. Союза, $3.25; Укр. Дем. Клюб $8.50; по $5: П. Єрис, А. Бабак, Д. Шалапай; по $3: А. Прибила, М. Якимів; по $2: С. Ткачук, І. Курчак, П. Войтович, І. Дубик, М. Топорівський, П. Кузик, М. Кук, М. Мулер, Н. Ґоринь, С. Ємчук, В. Пиндик, І. Срібняк, В. Сміт. В. Ничай, Й. Боднар, Д. Дирбавка, П. Бавровський, І. Пазирина, І. Вайда, С. Натуркач, д-р А. Кібзей, О. Сіґда, О. Кричківський; по $1.50: В. Шимків і П. Заяець; по $1: А. Патра, П. Сторожинський, А. Холявка, М. Бабій, М. Джумаґа, Н. Стахів, К. Волох, К. Шостак, Н. Петрук, Ю. Гринчук, В. Протиняк, П. Турецький, П. Клиш, Й. Піпський, П. Наґірняк, Д. Ґох, Г. Наконечний, П. Андрушків, Н. Гищук, І. Андрушко, Л. Мулько, В. Седляр, М. Кушнір, М. Чубка, П. Рудик, Н. Тиро, П. Ганиш, М. Джозеф, (діти) Бабій і Тиро, С. Присташ, Н. Ґеник, М. Старик, І. Марко, А. Статкевич, С. Запорожан, Білецький, В. Кушнір, І. Гайдук, І. Диць, Л. Марґоліс, М. Савчук; В. Туркевич, М. Сосновський, М. Голодюк, Р. Романів, Н. Прихітко, Л. Мельник, Петро, Кухта, М. Бович, І. Дибас, І. Лучка, І. Клим, І. Гришко, М. Лащ, Вову, І. Козарук, М. Мартін, Я. Бойко, С. Зола, Н. Солодкий (син Гринька), Ю. Горішна, А. Теленюк. І. Майданюк, М. Попик, Хар. Мельничук, П. Сеньків, П. Ґурняк, Гарас, М. Трусь, М. Головчак, І. Смілка, П. Когут, П. Войтович, Д. Вороновський, В. Вороновський, П. Дроздовський, Н. Левкович, С. Ґулявський, Касій, О. Курочка, І. Костюк, П. Войтович, І. Кривий; по 50 ц.: І. Гавич, В. Шанайда, Прокопович, С. Ґроцик, К. Нановський, Д. Рубаха, А. Ґаламаґа, Мандзюк, П. Панасюк, Б. Казановський, Я. Дмуховський, П. Стефанюк, С. Харківців і С. Шостак.

А. І. П.

---o---

БРУКЛИН, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

Коляду зложили: о. А. Лотович, І. Малко, Т. Бодак, І. Возьний, Д. Висоцький, В. Палащук, Л. Кісь по $2; Г. Волічинський, Г. Олекса, А. Цюпа, П. Корейко, А. Отенбрайт, Й. Врубель, М. Хорко, П. Баран, Й. Лопатинський, І. Коптюх, П. Кузьма, І. Крук, І. Михалюк, І. Завадовський, С. Ґонсьоровський, П. Когут, В. Бајюр, С. Верблянський, А. Волох, Д. Сметанюк, М. Корикора, Г. Сокол, Д. Шарко, В. Когут, І. Чабаранок, М. Баглай, І. Костів, Ю. Павчак, С. Квітніцький, Д. Підгірний, М. Черник, М. Костів, Д. Скіцко, М. Поврозник, І. Тимчишин, І. Стахів, К. Комаринець, Й. Задорецький, П. Малицький, П. Слободян, П. Малицький, С. Йонда, Н. Бень, І. Боган, Т. Сорока, І. Курочка, В. Костів, Н. Сторожук, І. Паґут, І. Шийка, Павлина Балко, І. Дахновський, В. Галась, Ю. Гудима, І. Пашковський, І. Шевчук, В. Шеремета, І. Мудрик, Г. Сидорко, С. Канюка, М. Запісоцький, П. Малицький, В. Возняковський, В. Курило, І. Забавський, І. Сенько, Й. Возняковський, В. Савіцький, І. Копитко, П. Дикий, А. Гавришко, Д. Кмита, М. Кіт, А. Балко, Г. Бардак, Г. Романчук, П. Дубовецький, Д. Сенюта, Н. Н. по $1; Н. Ткач, С. Боднар, Р. Шевчук, Г. Малко, П. Яцишин, П. Тараска, І. Безґацький, С. Тирчак, М. Сервіс, А. Ґудз, А. Крук, Й. Шевчук, О. Глинський по 50 ц.; І. Порна і П. Петрук по 25 ц.

Разом заколядовано $100, і з цеї суми вислано через Обєднання по $25 на Рідну Школу й визвольну боротьбу, а $50 оставлено на будову місцевого народнього дому.

Жінка (в суперечці з чоловіком): — Чи можеш заперечити, що тим, чим ти є, я тебе зробила?

Чоловік: — Не заперечую, одначе й не докоряю тобі за те.

ЕТІОПСЬКІ МУХИ.

Европейці й комахи чорного суходолу. — Італійці будуть довго вимахувати руками.

Анґлійські дописувачі часописів і аґенції, що є на етіопсько-італійському фронті, можуть знати найліпше відповідь на питання одної старої анґлійської пісні, в якій є питання, куди подорожують мухи на зиму...

Мухи дуже дошкулюють італійським воякам в Етіопії. І справді, наче всі мухи світа злетілися туди. Є вони на кожному місці. Літають довкола людей, залітають їм до уст і очей, осідають на всякі харчі, можуть довести чоловіка до божевілля. Такі прикрі...

По ріжних туземних селах, де розтаборилось італійське військо, є тих мух на міліярди та біліони. Туземцям вони не перешкаджають. Туземці вже до них звикли. Не зганяють їх навіть, як їм сядуть на голову. А етіопці, які займають якесь вище становище, та етіопські священики мають усе при собі мітолку з козячого волосся і ними обганяють мухи. Та навіть ці мітолки не дуже їм помагають. Ледви що мухи відігнали, вони вже вертаються. І то не кілька, а відразу цілий рій.

На базарах в Асмарі й Аді Уґрі сидять етіопці спокійно на своїх місцях, а довкола їх голов і їх краму аж роїться від мух. Етіопці навіть і не рушають головою. Зовсім призвичаїлися до прикрого бреніння мух і дразнення. Мухи сідають їм на кучеряве волосся і там почуваються наче в яких гніздах. Знають, що етіопець навіть і не пробуватиме хитати головою, щоб їх зігнати.

А етіопки люблять волосся заплітати в яких двацять кіс, які потім намащують спеціяльною мастю, що має дуже сильний запах. Цього запаху не терплять европейці, зате дуже любий мухам. Сотки мух сідають на таке вимащене волосся, а коли вже наприкрилося їм, сідають на ріжні харчі, які купці продають невподалеки, відсіляж летять просто в уста купцям і купуючим і так запопадливо роблять пропаґанду для помади від волосся.

Найбільше від мух мусять натерпітися малі етіопські діти. Вони в більшости є на плечах матерей тай так безпомічно здані на дошкулювання мух. Мухи їм залазять в уста й очі. Діти кричать і плачуть, та це не зворушує їх матерей. Вони й далі ґуторять про свої справи на базарі із знайомими, яким таксамо кричать діти на їх плечах. Тому то етіопські діти нездужають на очі. Їх очі все обсідають мухи, як це у нас буває з коровами. Просто незрозуміле, як матерям і на думку не прийде обігнати мухи.

Та не лише мухи дошкулюють. Коли вже чоловік сердитий через мухи, тоді звичайно ще подує вітер і принесе зі собою хмари піску й пилу, які разом із мухами дістаються в уста, очі. Тому всі европейці носять темні окуляри, окружені ґумою, так, що прилягають щільно навкола очей і пил не може дістатися.

І примітивні хати етіопців по малих місцевостях повні мух і смороду. Хати будовані із пруття, яке виліплюють болотом і намулом, тому не дивота, що в таких хатах аж кишать від мух і інших прикрих комах.

По більших містах, як нпр. Асмара, хати туземців побудовані з каменя. Та всеодно, вони повні мух. Ніде ні сліду нема ніякої рістні, крім кількох евкаліптів, і чоловік попросту не має де скритися від гарячого сонця. По хатах іще душніше, ніж на вулицях. Колиж упаде дощ, тоді всі вулиці перемінюються в мочари, по яких чалапають туземці. Тоді мухи на мокрому тілі стають іще докучливіші.

Етіопські мухи нападають насамперед новоприбулого европейця до розпуки. Вже сама думка, що муха, яка влізла в його ніс, була передтим у закислих очах туземця, може до розпуки довести европейця. Та вкінці й европеєць мусить переконатися, що всяка боротьба з мухами даремна. Це видно хочби з того, що европейці рідко по своїх хатах послуговуються мухоловками або якими іншими засобами проти мух. Щонайбільше й вони вживають ріжних мітолок, якими обганяють мухи. Мітолки ці вироблені дуже гарно та продають їх як етіопську спеціяльність.

Італійські вояки, хоч уже довго в Етіопії, ще не привикли до тамошніх мух. Боротьба проти етіопських мух даремна, а всеж треба перед ними боронитися. Тому то смішно дивитися, як европейці безупинно вимахують руками довкола себе. Це вже стало справжньою навичкою і коли італійські вояки вернуться з Етіопії в Італію, мине ще багато часу, заки відовчаться махати руками.

Одинокий европеєць, якого подивляли дописувачі закордонних часописів і який не робить собі нічого з етіопських мух, це був бувший головний командант італійських військ в Етіопії, ґенерал, а тепер маршал, Де Боно. Він цілу годину був на якійсь параді аскаріців, роздавав відзнаки та виголошував промову, а ні разу не махнув рукою.

Це зіпсувалоб усе враження з паради, а може етіопці вважалиб образою. Був би то жест проти етіопських мух: а ці етіопські мухи наче якийсь символ цієї країни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Просимо членів прийти на час. Також напоминаємо довгуючих вирівнати вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Е. Парницький, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, подає до відома своїм членицям, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го лютого, в годині 3-тій пополудні, в гали церковній, 303 Гудсон Еве. Просимо членниць прийти на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючим членицям пригадуємо, щоб вирівнали свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Котрі жінки ще не стоять в Сестрицтві і У. Н. Союзі хай прийдуть на ці збори і запишуться. — Олена Скробач, предс.; Анаст. Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го лютого, в годині 12-тій вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс вул. На порядку дня є важні справи до полагодження ,тому просимо всіх членів обовязково прийти на збори. Подаємо до відома, що на річних зборах вибрано такий уряд: Мартин Барабаш, предс.; Із. Левтюх, заст.; Тарас Шпікула, секр.; Тимко Кривовяз, заст.; Дмитро Кузьма, кас.; Михайло Беряк, Іван Гайович і Степан Куропась, контр. комісія; Мартин Сипко, Михайло Рурка і Олекса Любас, надз. хорих; Бас. Лучків, двірник; Семен Канонік, хорунжий, д-р Семен Кочій, Іван Карпа і трох з екзекутиви, це є: предс., секр. і касієр, тростіси. Рівнож подаємо до відома, що на річних зборах зайшла ухвала, що члени, котрі довгують до братської каси, а не стараються сплачувати свого довгу, будуть суспендовані. — —Тарас Шпікула, секр., 1409 N. Lawler Ave.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться дня 8-го лютого, в годині 7-мій ввечір, в гали під ч. 435 Мейн вул. Просимо всіх членів прийти на час. — Вас. Матійчук, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членниць і членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 9-го лютого, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі. ниці і члени обовязково прийти на Нововибраний уряд просить вас чле- ті збори, бо маємо багато важних справ до полагодження. Довгуючі члени старайтеся на тих зборах сплатити свої залеглости. — Теодор Сорока, предс.; Григорій Забитко, кас.; Григорій Стеців, секр.

ГАРЛЕМ, Н. Й.

На зібранні нової славянської політичної Федерації у Гарлем, Н. Й., 2-го лютого ц. р. стверджено, що є великий попит за тікетами на концерт і баль, який проголошений у сьогоднішнім числі „Свободи". Супроти того комітет рішив, щоб постаратися про більше тікетів на цей концерт-баль. До проголошеної програми комітет рішив запросити ще до виступу в концерті індіянів. Це буде дуже цікава програма. Тому просимо всіх прийти на цей концерт. ог.

—Як жеж це сталося, що ви почали просити милостині?

—Бачите, пані, мій батько не оставив мені майна, а я все був занадто гордий, щоби працювати.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(91)

Незадовго перед ними показався стовп Баала серед темної африканської ночі в повній своїй страшній величі, немовби дивився на жертви кровожадного бога: лейді Бет Барклі й золото-волосу Арбелю. „Тягни!" — крикнув Ніярх. „Тепер вони пізнають гнів Баала".

І ще раз лейді Бет почула скрип огидного коловорота. Шнур напружився. Дві дівчини почули, що їх потягнуло вперед. Скоро їх тіло буде засмалене, а потім згорить у страшнім вогненнім стовпі...

...Тимчасом д-р Джеремія Джовнс розбудився на гиляці дерева. Він здивувався, що ніч запала так скоро та що ясний місяць освічував небо. Він поглянув довкола себе. З віддихом полекші побачив, що льва коло нього не було.

Він пригадав собі добре, що заки заснув, бачив село в північній стороні. Можливо, що йому вдасться знайти до нього дорогу. Він зліз з дерева та почав іти в сторону покинутої тепер оселі баалітів, не знаючи, що за дивні пригоди ждали його на тій дорозі.